

## POSTANOWIENIE

Dnia 25 sierpnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z wniosku K. Ł.

przy uczestnictwie J. T.

o stwierdzenie nabycia praw do spadku po M. Ł.,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 25 sierpnia 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki postępowania

od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 30 września 2020 r., sygn. akt II Ca [...],

**1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**

**2. zasądza od J. T. na rzecz K. Ł. kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

### UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną uczestniczki J. T. od postanowienia Sądu Okręgowego w K. z dnia 30 września 2020 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W judykaturze wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakteru skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienia SN: z dnia 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z dnia 15 kwietnia 2021 r., I CSK 34/21). Wskazano m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przysądu, ustanowiona w art. 398<sup>9</sup> k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłance uregulowanej w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c., wskazując na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. Odwołanie się do tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga - jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego - sformułowania tego zagadnienia z przytoczeniem wiążących się z nim konkretnych przepisów prawnych oraz przedstawienia argumentów świadczących o rozbieżnych ocenach prawnych (zob. postanowienia SN: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, „Wokanda” 2004, nr 7-8, poz. 51; z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; z dnia 15 kwietnia 2021 r., I CSK 728/20). Ponadto, w judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w powołanym

przepisie nakłada na skarżącą obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącą odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (zob. m.in. postanowienia SN: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151; z dnia 23 listopada 2010 r., II CSK 344/10; z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13; z dnia 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14).

Rozumianemu w wyżej przedstawiony sposób pojęciu „istotne zagadnienie prawne” nie odpowiada podniesiona przez skarżącą kwestia konieczności wyjaśnienia dopuszczalności przyjmowania za własne przez sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji, w sytuacji zgłoszenia w apelacji zarzutu sprzeczności ustaleń faktycznych oraz, czy w związku z tym, wynikający z art. 378 § 1 k.p.c. nakaz rozważenia zarzutów apelacji nie skutkuje obowiązkiem przeprowadzenia przez sąd drugiej instancji własnej oceny materiału dowodowego w zakresie zgłoszonego zarzutu, która powinna znaleźć odzwierciedlenie w uzasadnieniu wyroku.

Jak wskazano, zagadnienie prawne sformułowane przez uczestniczkę nie spełnia wymagań sprecyzowanych w judykaturze Sądu Najwyższego. We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie przeprowadzono analizy orzecznictwa i poglądów doktryny zakresie objętym zagadnieniami prawnymi. Argumentacja skarżącej jest jednostronna i ogranicza się do przedstawienia własnego poglądu. Nie wykazuje zatem, że w sprawie ujawniło się zagadnienia wykładnicze o problemowym czy precedensowym charakterze, którego wyjaśnienie wymagałoby zaangażowania Sądu Najwyższego i sprzyjało rozwojowi prawa.

Ponadto zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego jeżeli sąd drugiej instancji nie uzupełnia postępowania dowodowego ani, po rozważeniu zarzutów

apelacyjnych, nie znajduje podstaw do zakwestionowania oceny dowodów i ustaleń faktycznych orzeczenia pierwszoinstancyjnego, może te ustalenia przyjąć za podstawę faktyczną swojego orzeczenia. W takiej sytuacji jest wystarczające, aby stanowisko to znalazło wyraźne odzwierciedlenie w uzasadnieniu sądu odwoławczego (zob. np. wyrok SN z dnia 17 lipca 2009 r., IV CSK 110/09). Granice apelacji wyznaczają z kolei ramy, w których sąd drugiej instancji powinien rozpoznać sprawę na skutek jej wniesienia. Określają je sformułowane w apelacji zarzuty i wnioski, które implikują zakres zaskarżenia, a w konsekwencji kognicję sądu odwoławczego. Ponadto sąd drugiej instancji - w ramach ustalonego stanu faktycznego - stosuje z urzędu prawo materialne (zob. uchwałę 7 sędziów SN z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55). W związku z tym sąd rozpoznający apelację powinien odnieść się do wszystkich tych zdarzeń i zarzutów zgłoszonych w postępowaniu apelacyjnym, które mogły spowodować skutki materialno-prawne. Jednocześnie, wynikający z art. 378 § 1 k.p.c. obowiązek sądu drugiej instancji nie oznacza konieczności osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu podniesionego w apelacji, wystarczające jest bowiem odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (zob. m.in. uchwałę 7 sędziów SN z dnia 23 marca 1999 r., III CZP 59/98, OSNC 1999, nr 7-8, poz. 124; wyroki SN: z dnia 13 września 2017 r., I PK 264/16; z dnia 30 września 2016 r., I CSK 623/15; z dnia 15 września 2016 r., I CSK 659/15).

Z motywów zaskarżonego orzeczenia nie wynika, aby Sąd Apelacyjny zaniechał rozważenia materiału dowodowego, który stanowił podstawę rozstrzygnięcia. Z wiążącego Sąd Najwyższy stanu faktycznego (o czym poniżej) wprost wynika, że w dniu sporządzenia testamentu stan zdrowia spadkodawczyni pozwalał na podjęcie przez nią swobodnej i świadomej decyzji co do sporządzenia testamentu. Jak wskazał Sąd Apelacyjny, stan zdrowia spadkodawczyni, zgodnie z jednakowymi oraz kategorycznymi opiniami wszystkich biegłych, nie pozwalał - w świetle zgromadzonej w sprawie dokumentacji medycznej - na przyjęcie, aby stan psychiczny wyłączał u niej możliwość swobodnego i świadomego podjęcia decyzji i wyrażenia woli co do sporządzenia testamentu i powołania spadkobiercy. Ponadto,

jak dodał Sąd drugiej instancji, w jego ocenie Sąd Rejonowy należycie ocenił zgromadzony materiał dowodowy, co doprowadziło do poczynienia właściwych ustaleń faktycznych.

Jednocześnie skarga kasacyjna nie podlegała przyjęciu również z innej przyczyny. W skardze zawarto jedynie polemikę z ustaleniami faktycznymi poczynionymi przez Sądy obu instancji i oceną dowodów. Jest to istotne, gdyż zgodnie z art. 398<sup>3</sup> § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Sąd Najwyższy jest bowiem związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398<sup>13</sup> § 2 *in fine* k.p.c.). W ramach kontroli kasacyjnej Sąd Najwyższy nie kontroluje samej oceny dowodów, a jedynie jej legalność. Sąd Najwyższy nie jest natomiast uprawniony do ponownego przeprowadzenia postępowania dowodowego, w tym oceny lub dopuszczenia kolejnych dowodów z opinii biegłych sądowych. Podkreślić przy tym należy, że również pod pretekstem kwalifikowanego naruszenia prawa materialnego nie można zmierzać do podważenia dokonanej w sprawie oceny dowodów (zob. np. postanowienie SN z dnia 9 sierpnia 2018 r., II PK 213/17). Powołane w skardze kasacyjnej orzeczenia dotyczące możliwości podnoszenia na etapie postępowania kasacyjnego zarzutów dotyczących art. 233 § 1 k.p.c. zostały wydane przed zmianą modelu tego postępowania i nie są aktualne w obecnym stanie prawnym, czego skarżąca zdaje się nie zauważać.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398<sup>21</sup> w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., z uwzględnieniem § 6 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 265 ze zm.).

